

Цуканова Ірина Михайлівна,
студентка гр. БП-2-17
Науковий керівник: Олійник А.Ю.,
к.ю.н., проф., професор кафедри
приватного та публічного права
факультету підприємництва та права
Київського національного університету
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

УДК 347.991

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

Вступ. Верховний суд – це вища судова установа держави, в компетенцію якої входить, як правило, вирішення спорів між самостійними складовими частинами держави, розгляд справ про злочини вищих посадових осіб і про найважливіші державні злочини.

Основний матеріал. У 2016 році були внесені зміни до Конституції і прийнято новий закон про «Судоустрій і статус суддів», згідно з якими найвищим судом у системі судоустрою України є Верховний Суд (ст. 125 Конституції, ст. 17 Закону). Згідно Закону, Верховний Суд веде та аналізує судову статистику, вивчає та узагальнює судову практику, ознайомлюється в судах з практикою застосування законодавства, дає судам роз'яснення з питань застосування законодавства на підставі узагальнення судової практики та аналізу судової статистики. У складі Верховного Суду діють:

- Велика Палата Верховного Суду;
- Касаційний адміністративний суд;
- Касаційний господарський суд;
- Касаційний кримінальний суд;
- Касаційний цивільний суд.

У Верховному Суді діє Пленум Верховного Суду для вирішення питань, визначених Конституцією України та Законом. Пленум є колегіальним органом, до складу якого входять усі судді Верховного Суду (ст. 46 Закону) [1].

Повноваження Пленуму Верховного Суду: 1) обирає на посади та звільняє з посад Голову Верховного Суду та заступника Голови Верховного Суду у порядку, встановленому цим Законом; 2) обирає з числа суддів Верховного Суду за поданням Голови Верховного Суду та увільняє від виконання обов'язків секретаря Пленуму Верховного Суду; 3) заслуховує інформацію Голови Верховного Суду про його діяльність, Секретаря Великої Палати Верховного Суду про діяльність Палати; 4) надає висновки щодо проектів законодавчих актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням системи судоустрою України; 5) приймає рішення про звернення до Конституційного Суду

України з питань конституційності законів та інших правових актів, а також щодо офіційного тлумачення Конституції; 6) надає висновок про наявність чи відсутність у діяннях, в яких звинувачується Президент України, ознак державної зради або іншого злочину; вносить за зверненням Верховної Ради України письмове подання про неспроможність виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я; 7) затверджує Регламент Пленуму Верховного Суду; 8) затверджує бюджетний запит Верховного Суду; 9) розглядає та вирішує інші питання, віднесені законом до його повноважень.

Засідання Пленуму Верховного Суду є повноважним за умови присутності на ньому не менше двох третин від складу Пленуму, крім випадків, установлених цим Законом. Верховний Суд здійснює правосуддя та забезпечує однакове застосування законодавства усіма судами загальної юрисдикції. До організації роботи включаються повноваження Суду, його склад, форми та методи діяльності.

Усі повноваження можна класифікувати за декількома групами:

- Першу групу утворюють судові повноваження.
- Другу – повноваження, націлені на забезпечення єдності судової практики.
- Третя група повноважень націлена на реалізацію принципу верховенства права у правозастосовній діяльності суддів.
- Четверта група має політичне забарвлення, оскільки визначає місце Верховного Суду України в механізмі стримувань і противаг від зловживання владою інших гілок державної влади. Ці повноваження в науковій літературі йменуються або виключними, або посвідчувальними.
- П'ята група повноважень – представницькі.

Отже, розглянемо основні повноваження Верховного Суду: 1) розглядати в касаційному порядку рішення загальних судів у справах, віднесених до його підсудності процесуальним законом; 2) переглядати в порядку повторної касації всі інші справи, розглянуті судами загальної юрисдикції в касаційному порядку; 3) давати висновок щодо наявності чи відсутності в діяннях, у яких звинувачується Президент України, ознак державної зради або іншого злочину; 4) надавати за зверненням Верховної Ради України письмове подання про неможливість виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я; 5) звертатися до Конституційного Суду України у випадках виникнення у судів загальної юрисдикції при здійсненні ними правосуддя сумнівів щодо конституційності законів, інших правових актів, а також щодо офіційного тлумачення Конституції України та законів; 6) вести та аналізувати судову статистику, вивчати та узагальнювати судову практику, знайомитися в судах із практикою застосування законодавства; 7) вирішувати питання, що впливають із міжнародних договорів України в межах своїх повноважень;

8) представляти суди загальної юрисдикції у зносінах із судами інших держав; 9) здійснювати інші повноваження, передбачені законом.

Поряд з судовими повноваженнями, тобто здійсненням правосуддя, яке в романо-германській (континентальній) системі права є основним способом забезпечення єдності судової практики вищими судовими установами, Верховний Суд наділений й іншими повноваженнями для виконання цього завдання. Такими є аналітичні, методичні і правороз'яснювальні повноваження.

✓ Аналітичні повноваження полягають в тому, що судові палати і судді, котрі входять до їх складу, аналізують судову статистику, вивчають та узагальнюють судову практику з розгляду справ, що входять до предмету юрисдикції палати.

✓ Методичні повноваження полягають в наданні методичної допомоги відповідним судам нижчого рівня з метою правильного застосування законодавства. Зміст методичної допомоги кожен раз визначається на підставі узагальнення судової практики та аналізу судової статистики. Її форми вироблені багатолітньою практикою і є такими, як і у вищих спеціалізованих судів: огляди, листи, семінари тощо.

✓ Правороз'яснювальні повноваження Верховного Суду реалізуються шляхом надання судам роз'яснень з питань застосування законодавства, необхідність і зміст яких визначаються за результатами вивчення та узагальнення судової практики та аналізу судової статистики [2].

Порядок обрання Голови Верховного Суду.

1. Пленум Верховного Суду обирає Голову Верховного Суду на посаду та звільняє його з посади більшістю голосів від загального складу Пленуму шляхом таємного голосування.

2. Голова Верховного Суду обирається з числа суддів Верховного Суду строком на чотири роки, з правом обіймати посаду Голови Верховного Суду не більше двох строків поспіль.

3. Голова Верховного Суду не може одночасно обіймати будь-яку іншу адміністративну посаду.

4. Пленум Верховного Суду з питання обрання Голови Верховного Суду скликається не пізніше одного місяця з дня припинення повноважень попереднього Голови Верховного Суду.

5. Звільнення з посади судді Верховного Суду та припинення його повноважень, закінчення строку, на який суддю обрано Головою Верховного Суду, припиняє його повноваження як Голови Верховного Суду.

6. Повноваження Голови Верховного Суду також припиняються достроково внаслідок висловлення йому недовіри Пленумом Верховного Суду.

7. Процедура обрання на посаду Голови Верховного Суду та звільнення його з посади встановлюється Регламентом Пленуму Верховного Суду, що затверджується Пленумом. Зміна регламентної

процедури менше ніж за шість місяців до закінчення строку повноважень Голови Верховного Суду не допускається.

Повноваження Голови Верховного Суду: 1) представляє Верховний Суд як найвищий суд у системі судоустрою України у зносинах з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами, а також із судовими органами інших держав та міжнародними організаціями; 2) скликає Пленум Верховного Суду; вносить на розгляд Пленуму подання щодо обрання на посаду секретаря Пленуму; вносить на розгляд Пленуму питання та головує на його засіданнях; 3) контролює ефективність діяльності апарату Верховного Суду, погоджує призначення на посаду керівника апарату суду, вносить подання застосування до керівника апарату суду заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства; 4) інформує Пленум Верховного Суду про діяльність Верховного Суду; 5) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Голова Верховного Суду з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження. У разі відсутності Голови Верховного Суду його адміністративні повноваження здійснює заступник Голови Верховного Суду. У разі відсутності заступника Голови Верховного Суду адміністративні повноваження Голови Верховного Суду здійснює суддя, який має більший стаж роботи на посаді судді Верховного Суду.

Вимоги до судді Верховного Суду.

Суддею Верховного Суду може бути особа, яка відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді, за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердила здатність здійснювати правосуддя у Верховному Суді, а також відповідає одній із таких вимог: а) має стаж роботи на посаді судді не менше десяти років; б) має науковий ступінь у сфері права та стаж наукової роботи у сфері права щонайменше десять років; в) має досвід професійної діяльності адвоката щодо здійснення представництва в суді та захисту від кримінального обвинувачення щонайменше десять років; г) має сукупний стаж (досвід) роботи (професійної діяльності) відповідно до вимог, визначених пунктами 1–3 цієї частини, щонайменше десять років.

Висновки.

Переходячи до висновку хочу зазначити, що поставлена мета змін чинного законодавства у сфері судоустрою і статусу суддів має бути виправданою реакцією з боку Держави на існуючі проблеми у конституційно-правовому забезпеченні функціонування судової влади в Україні та суспільні виклики та відповідні очікування щодо позитивних зобов'язань Держави стосовно змін у цій сфері законодавчого регулювання з метою відновлення довіри громадян до судової системи та підвищення якості здійснення правосуддя в Україні.

Список використаних джерел:

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Верховний_Суд_\(Україна\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Верховний_Суд_(Україна)).
2. Білоус В. Т. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: навчальний посібник / В. Т. Білоус, С. Е. Демський, О. С. Захарова та ін.; відп. ред.: Я. Кондратьєв; Нац. акад. внутрішніх справ України. – М.: Юрінком Інтер, 2002. – 318 с.

Юрчук ГаннаПавлівна,

студ. гр. БП-2-17

*Науковий керівник: Олійник А.Ю.,
к.ю.н., проф., професор кафедри
приватного та публічного права
факультету підприємництва та права
Київського національного університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна*

УДК 343.11

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ

Вступ. Апеляційні суди діють як суди апеляційної інстанції, а у випадках, визначених процесуальним законом, – як суди першої інстанції, з розгляду цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення.

Основний матеріал. Апеляційними судами з розгляду цивільних і кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення є апеляційні суди, які утворюються в апеляційних округах. Апеляційними судами з розгляду господарських справ, апеляційними судами з розгляду адміністративних справ є відповідно апеляційні господарські суди та апеляційні адміністративні суди, які утворюються у відповідних апеляційних округах [1].

Повноваження апеляційного суду:

- 1) здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом;
- 2) аналізує судову статистику, вивчає та узагальнює судову практику, інформує про результати узагальнення судової практики відповідні місцеві суди, Верховний Суд;
- 3) надає місцевим судам методичну допомогу в застосуванні законодавства;
- 4) здійснює інші повноваження, визначені законом [2].

До складу апеляційного суду входять:

- голова суду;